

Kimim Ben? Göçmen, Sığınmacı, Mülteci, Yabancı, Vatansız ve Geçici Koruma: Türkiye'deki Suriyeliler

Who Am I? Migrant, Asylum Seeker, Refugee, Foreigner, Stateless and Temporary Protection: Syrians in Turkey¹

Dr. Mehmet FANSA

ORCID: 0000-0001-5770-797X

Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Hatay/Türkiye
mfansa84@gmail.com

Makale Bilgisi/Article Info:

Geliş/Received: 05.11.2021 Düzeltme/Revised:22.11.2021 Kabul/Accepted:23.11.2021

Araştırma Makalesi / Research Article

Atıf / Cite as: Fansa, M. (2021). Kimim Ben? Göçmen, Sığınmacı, Mülteci, Yabancı, Vatansız ve Geçici Koruma: Türkiye'deki Suriyeliler. Antakiyat, 4(2), 289-306

Öz

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş sonrasında komşu ülke Türkiye'ye zorunlu ve kitlesel olarak göç hareketi başlamış ve göç eden nüfus hızla artmıştır. İlk zamanlar geçici kalıcılık olarak görülen bu süreç zamanla kalıcı geçicilik durumuna dönüşmüştür. Medya yayın organlarında ve alanyazında Türkiye'ye sığınan Suriyeliler; göçmen, sığınmacı, mülteci, yabancı gibi terimlerle yer almaktadır. Ancak bu terimlerin hukuki statüleri birbirinden farklıdır. Bu araştırma, Suriye göçü sonrasında Türkiye'de yapılan yasal düzenlemeleri açıklamak, Türkiye'deki Suriyelilerin kimlik statülerini betimlemek ve göç literatüründeki terim karmaşasının önüne geçerek göç terminolojisine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Suriye göçü sonrasında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Geçici Koruma Yönetmeliği çıkarılarak Türkiye'de yasal düzenlemelerin gerçekleştirildiği görülmektedir. Öte yandan Türkiye'de yaşayan Suriyeli kişilerin mülteci, sığınmacı, yabancı ve vatansız terimleri yerine kimlik statüleri bakımından hukuki bağlamda "Geçici Koruma Kapsamındaki Suriye Uyruklu Kişiler" veya "Geçici Koruma Kapsamındaki Kişiler" olarak tanımlanması gerektiği düşünülmektedir. Araştırma sonucunda Türkiye'deki Suriyelilerin alanyazında, ulusal ve uluslararası mevzuatlar bağlamındaki kimlik statüsü ile betimlenmesi ve Türkiye'ye yeni göç eden nüfusların da tanımlanmasına yönelik benzer çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç terimleri, Geçici koruma, Türkiye'deki Suriyeliler.

¹ Bu araştırma sürecinde TR Dizin 2021 kuralları kapsamında "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde" yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden" hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma "Etik Kurul İzni" gerektirmeyen bir çalışmadır.

Abstract

After the civil war that began in 2011 in Syria, the movement of forced and mass migration to neighboring Turkey began and the migratory population increased rapidly. This process, which was initially seen as temporary permanence, has gradually become a permanent temporary state. Syrians who have sought refuge in Turkey in media outlets and in the literature; are referred with terms such as migrant, asylum seeker, refugee, foreigner. However, the legal status of these terms is different. This research was carried out in order to explain the legal arrangements made in Turkey after the Syrian migration, to describe the identity status of Syrians in Turkey and to contribute to migration terminology by avoiding the confusion of terms in the migration literature. The data collected from qualitative research techniques through document review were analyzed by descriptive analysis method. After the Syrian migration, it is seen that legal regulations are carried out in Turkey by issuing the Law on Foreigners and International Protection and the Temporary Protection Regulation. On the other hand, it is thought that Syrian people living in Turkey should be defined as "Syrian Nationals under Temporary Protection" or "Persons under Temporary Protection" in terms of their identity status rather than the terms refugee, asylum seeker, foreign and stateless. As a result of the research, it is recommended to describe Syrians in Turkey with identity status in the context of national and international legislations and to carry out similar studies to identify newly migrating populations to Turkey.

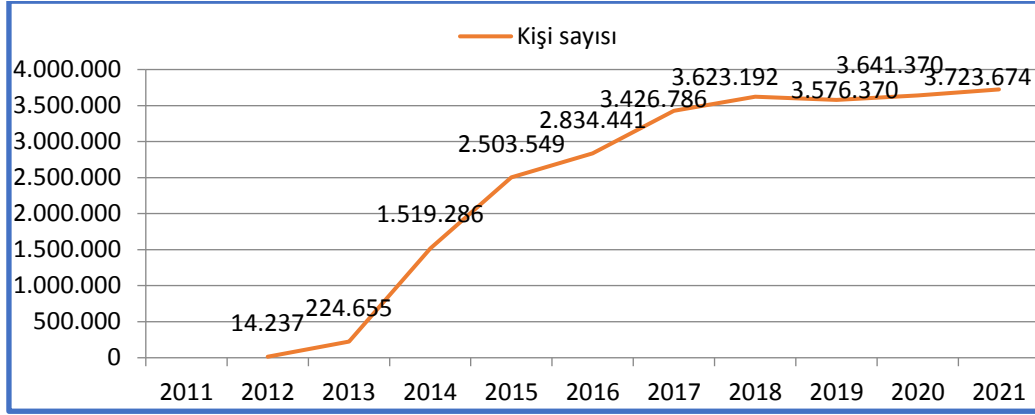
Key Words: Terms of migration, Temporary protection, Syrians in Turkey.

Giriş

Suriye’de 2011 yılında başlayan şiddetli çatışmalar, Suriye halkının Türkiye’ye ve diğer komşu ülkelere göç etmesine neden olmuştur. “The boy who started the Syrian war” (Suriye savaşını başlatan çocuk) başlığı ile internet ortamında yayımlanan belgeselde Suriye’deki iç savaşın nasıl başladığı şu şekilde anlatılmaktadır: Suriye’de iç savaş, henüz 14 yaşında ve 7. sınıf öğrencisi Muavia ile başlamıştır. Muavia, Mısır ve Tunus’taki olayları izledikten sonra 2011 yılının şubat ayında arkadaşları ile okula gitmiş ve Suriye’nin Dera kentindeki bir okul duvarına arkadaşları ile birlikte spreyle boya ile “Sıra senin doktor [Esad]” yazısını yazmışlardır. Muavia, yayında bu yazıyı yazdıktan sonra neler olacağını bilmediğini belirtmiştir. Muavia ve arkadaşları, bu olaydan sonra bir sabah 4’te tutuklanarak 45 gün alıkoymuştur. Tutuklanma sonrasında Muavia bedeninin her yerine el ve ayakları kelepçeyle bağlı biçimde elektrik verilerek işkence görmüştür. Muavia’nın uzun süre tutuklu kalması sonucunda çocuğun ailesi ve Dera bölgesindeki yakınları, çocuğun serbest bırakılması için ayaklanma başlatmıştır. Bu ayaklanma esnasında ordu kalabalığa ateş açmış ve açılan ateş sonucunda iki kişi ölmüştür. Bu yaşananlar iç savaşın başlamasına neden olmuş ve olaylar büyüyerek yayılmıştır (AlJazeera, 2017).

Olayların şiddetlenerek artması ile Suriyeliler, Türkiye, Lübnan ve diğer komşu ülkeler olan Ürdün ve Irak’a göç etmiştir. Suriye’den Türkiye’ye ilk göç, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay’ın Yayladağı ilçesine bağlı Güveççi köyünden 252 kişilik grubun sınırı geçmesi ile yaşanmıştır. Suriye’deki iç savaşın geniş bölgelere yayılması sonucunda öncelikle sınır ilçeleri olan Hatay ilinin Reyhanlı ve Altınözü ilçelerine, sonrasında

Türkiye'nin diğer sınır şehirlerine girişler artmıştır (Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018). Türkiye, gerek insani yardım faaliyetleri ile gerekse açık kapı politikasını uygulayarak Suriye'de yaşanan sığınmacı krizinde önemli bir rol üstlenmiştir. 2011 yılında başlayan Suriye göçü Suriye'deki iç savaşın devam etmesi nedeni ile günümüze kadar artarak devam etmiştir. Ancak göçün ilk yıllarında uygulanan açık kapı politikasını Türkiye, 2016 yılından itibaren askıya almış ve sığınmak isteyen kişiler sınırlardan Türkiye'ye giriş yapamamıştır. Türkiye'ye sığınan Suriye uyruklu kişilerin 2011 yılından itibaren yıllara oranla sayıları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Sayısı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü [GİGM], 2021)

Görüldüğü üzere, Türkiye'ye sığınan Suriyeli kişi sayısı, 2021 yılına kadar artarak devam etmiştir. Suriye'deki şiddetli çatışmaların devam etmesi, bu çatışmalardan etkilenen bölge halkının kimi zaman ülke içinde kimi zaman da komşu ülkelerde güvenli yer arayışlarını sürdürmesine ve göç etmesine sebep olmuştur. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [BMMYK], Türkiye'nin en fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke olduğunu belirtmiştir (UNHCR, 2018).

Türkiye'nin sınır ülkesi Suriye'de çatışmalar 2021 yılında da devam etmekte ve bu durum Suriye'den yeni göç dalgalarının yaşanma olasılığını sürdürmektedir. On yılı aşkın devam eden iç savaş süreci ve sığınan Suriyelilerin Türkiye'de yıllardır konaklaması, onların geri dönme olasılıklarını azaltmaktadır. Suriyelilerin Türkiye'de uzun süre konaklaması ve temel yaşam haklarına erişebilmesi durumu yasal düzenlemeleri doğurmuştur. Bu ihtiyaç sonrasında Türkiye'deki Suriyelilere ve diğer yabancılara yönelik kanun ve yönetmelik hazırlanmıştır. Gerek alanyazın gerek medya yayın organlarında Türkiye'deki Suriyelilerin tanımlanmasında statü olarak kimlik belirsizliğinin olduğu ve bu kişilerin hangi haklara sahip olduklarına ilişkin alanyazında yapılmış çok az çalışmanın (Topal, 2015; Kaya ve Yılmaz, 2015) olduğu görülmektedir. Alanyazın çalışmaları değerlendirildiğinde, göç terimlerinin hukuki statülerin açıklanmasına yönelik çalışmaların yetersiz olduğu ve Türkiye'deki Suriyelilerin yasal bağlamından uzak göç terimleri ile ifade edildiği görülmektedir. Bu nedenle araştırma Türkiye'deki Suriyeli kişilerin geçici koruma kapsamında tanımlanmasını ve diğer göç

terimlerinin de terminolojik açıdan açıklanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırma bulgularının göç alanındaki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

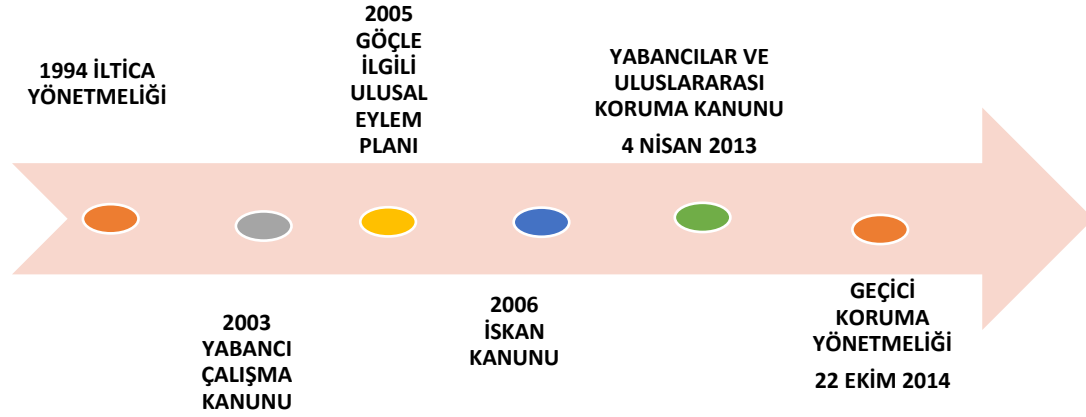
Bu çalışma, Suriye göçü sonrasında Türkiye’de gerçekleştirilen yasal düzenlemelerle Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin kimlik statülerini betimlemek, göç terimlerini açıklayarak göç literatüründe terim karmaşasının önüne geçmek ve alan terminolojisine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle araştırma göç alanındaki ulusal ve uluslararası mevzuat ve kurumsal dokümanların incelendiği nitel bir araştırmadır. Bu dokümanlar; Türkiye’nin çıkarmış olduğu Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013) ile Geçici Koruma Yönetmeliği (2014) ve Uluslararası Göç Örgütü’nün (International Organization for Migration-IOM) yayımladığı Göç Terimleri Sözlüğü’dür. Doküman incelemesi, incelenecek konular hakkında bilgiyi kapsayan yazılı dokümanların analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Başarılı doküman incelemesi yapabilmek için konu ile ilgili belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durumu ortaya çıkartacak bir senteze varılacak gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi gereklidir (Karasar, 2007). Doküman incelemesi sonucunda ulaşılan veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu amaçla ulaşılan veriler, önce açık ve sistematik bir biçimde betimlenerek sonuçlara ulaşılar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada ulaşılan veriler ile Türkiye’deki yasal düzenlemeler betimlenmiş ve Suriyelilerin kimlik statüleri, ulusal ve uluslararası belgeler bağlamında yorumlanarak açıklanmıştır.

Bulgular

1.Suriye Göçü Sonrasında Türkiye’de Gerçekleşen Yasal Düzenlemeler

Ani biçimde gelişen ve artarak devam eden Suriye göçü sonrasında Türkiye, temel yaşam hakları bağlamında sağlık, eğitim, ekonomik ve sosyal alanlarda çözüm yolları geliştirmiştir. Öncelikle sığınan kişilerin kimlik statülerinin betimlenmesine yönelik hukuki çalışmalar başlatmıştır. 2011’de başlayan Suriye göçü, Türkiye’nin yasal çalışmaları düzenlemesi için bir dönüm noktası olmuştur. 2005 yılında göç konusu ile ilgili Göç ve İltica Alanındaki Türkiye Ulusal Eylem Planı hazırlanarak İçişleri Bakanlığı’na bağlı İltica, Göç ve İdari Kapasite Bürosu kurulmuştur. Akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşu yetkililerinin, resmi kurumların ve BMMYK’nın katılımı ile göç ve iltica alanının etkin yönetilebilmesi amacıyla “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun Tasarısı” 2010 yılında hazırlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2014). 1951 Mülteci sözleşmesinde yer alan coğrafi sınırlama uygulamasını Türkiye, devam ettirerek iltica hakkını sadece Avrupa ülkesinden gelen mültecilere vermiştir. Türkiye’deki sığınmacılar, çoğunlukla Somali, İran, Afganistan ve Irak’tan gelenlerden oluşmaktadır. Avrupa ülkeleri dışındaki sığınmacıların durumu, UNHCR tarafından değerlendirilmektedir (UNHCR, 2011).

Türkiye, Suriye göçü sonrasında yabancılara yönelik yapılan yasal düzenlemelerine Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Geçici Koruma Yönetmeliği'ni çıkararak devam etmiştir. Yabancılara yönelik yapılan yasal düzenlemeler Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Yabancılara Yönelik Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Türkiye, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde Mültecilerin Hukuki Durumuna ilişkin Avrupalı olmayan mültecilerle ilgili konumunu korumuş ve 1994 tarihli yönetmelikte sığınmacı talebini iki grup biçiminde ifade etmiştir: Birinci grup, 1951 tarihli sözleşme dahilinde koruma sağlanan Avrupalı mültecileri, ikinci grup ise Avrupalı olmayan ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeyi amaçlayan sığınmacıları içermektedir (Resmî Gazete, 30 Kasım 1994). Etnik kökeni Türk olup Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'ye gelenler için 30 Kasım 1994 tarihli "İltica/Sığınma Yönetmeliği İskân Kanunu" uygulamaya koyulmuştur. Bu kanun ile kimlerin Türkiye'ye giriş yapacağı, ikâmet edebileceği ve/veya mültecilik başvurusunda bulunabileceği belirtilmiştir. Ayrıca bu kanun, göç alanında temel yasa mevzuatı olma özelliğini taşımaktadır. Ancak Suriye'deki savaş nedeniyle Türkiye'ye yabancı uyruklu kişilerin göç etmesi, yabancılara yönelik hukuki bir düzenlemeyi gerekli kılmıştır. Türkiye'deki Suriyelilerin kimlik statülerindeki belirsizlik ve temel yaşam haklarına erişmelerinin yasal dayanağı olan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır.

1.1. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 4 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun 2011 yılında başlayan büyük Suriye göçü sonrasında yabancı uyruklu kişilere yönelik düzenlenen ilk yasal eylemdir. Bu kanunun kimleri kapsadığı ve amacı şu şekilde açıklanmıştır.

MADDE 1 – Bu Kanunun amacı; yabancıların Türkiye’ye girişleri, Türkiye’de kalışları ve Türkiye’den çıkışları ile Türkiye’den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları (...) (1) düzenlemektir.

MADDE 2

(1) Bu Kanun, yabancılarla ilgili iş ve işlemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiye’ye gelen yabancılara acil olarak sağlanacak geçici korumayı (...) kapsar.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında, Türkiye’nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar ile özel kanunlardaki hükümler saklıdır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013).

Bu kanun metninde; yabancıların Türkiye’ye girişleri ve çıkışları, ikâmet izinleri, sığınan kişinin sınır dışı edilme durumu, vatansızlığın belirlenmesi, uluslararası koruma türleri yer almıştır. Ayrıca kanun metninde zorla ülkesinden ayrılan, ülkesine tekrar dönemeyen ve geçici koruma talebi ile kitlesel biçimde Türkiye’ye sığınan kişilere geçici koruma imkanının sağlanacağı belirtilmektedir. (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013). Böylelikle bireysel olarak uluslararası koruma talebinde bulunanların dışında zorunlu veya kitlesel olarak Türkiye’ye gelen kişilerin de geçici olarak korunabileceği belirtilmiştir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu sonrasında Geçici Koruma Yönetmeliği’nin çıkarılması, Suriye göçü sonrasında yapılan ikinci yasal düzenlemedir.

1.2. Geçici Koruma Yönetmeliği

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda geçici koruma terimi yer almıştır. Bu kanun sonrasında 22/10/2014 tarihinde Geçici Koruma Yönetmeliği Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin amacı, Madde 1’de şu biçimde belirtilmiştir.

MADDE 1- (1) Bu yönetmeliğin amacı; ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ülkesine geri dönemeyen, acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılardan 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91’inci maddesi çerçevesinde, uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayanlara sağlanabilecek geçici koruma işlemlerinin usul ve esasları ile bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirleri ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususları düzenlemektir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014).

Geçici Koruma Yönetmeliği'ndeki maddeler ile Türkiye'nin yabancılara yönelik izlediği politika ve işleyiş şu şekilde özetlenebilir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014).

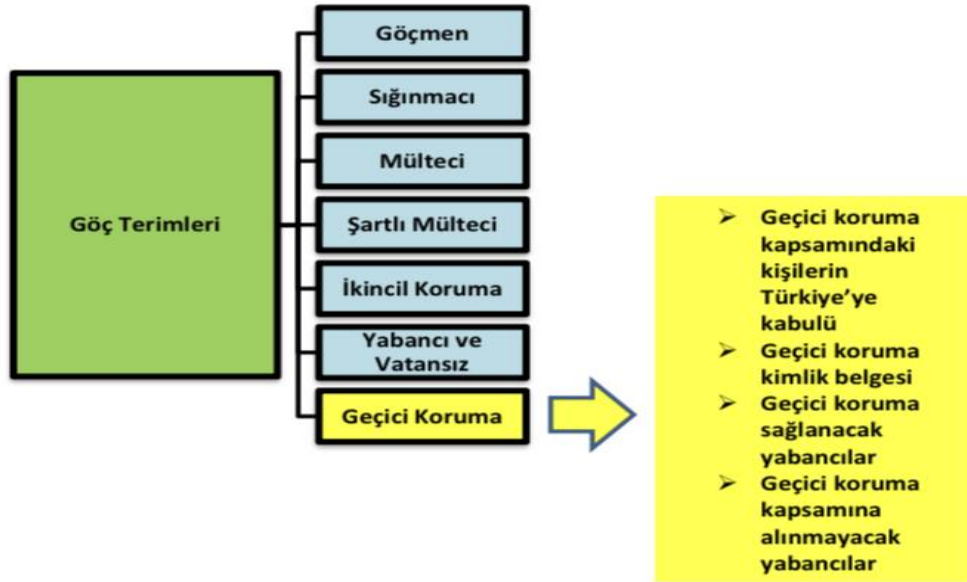
- Geçici korumadan yararlanabilecek kişiler,
- Geçici koruma kararına ilişkin hükümler,
- Geçici koruma kapsamındaki işlemler,
- Geçici korunanlara sağlanacak eğitim, sağlık, çalışma, sosyal ve tercümanlık hizmetleri,
- Geçici koruma kapsamına alınan kişilerin sorumlulukları,
- Geçici barınma merkezlerinin sevk, yönetim ve işletim hizmetleri,
- Geçici koruma kapsamındaki kişilerin gönüllü olarak geri dönüş ve üçüncü ülkeye çıkma işlemleri,
- Geçici koruma konusunda sivil toplum ile ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliğidir.

Yönetmelik'te Türkiye'de geçici koruma talebinde bulunan kişilere bu kapsamda sağlanacak hizmetler belirtilmiştir. Türkiye'de geçici koruma yönetmeliğine benzer bir korumanın geçmişte Avrupa Birliği Konseyinde de yer aldığı görülmüştür. Konsey, Mart 1996'da yük paylaşımı için uyarı ve acil durum prosedürü kararı ile yerinden edilmiş kişilerin geçici olarak korunmasına ilişkin Avrupa Birliği Antlaşmasına dayanarak Konseye kendi 'ortak eylem' önerisini sunmuştur. Ancak temel yaşam hakları bağlamında geçici koruma ile sağlanan bu hizmetlerin devletin yükümlülüğü olduğu ve bireylerin isteklerinin görmezden gelinabileceği hususunda eleştiriler de mevcuttur (Kerber, 1997). Diğer taraftan geçici korumanın ani gelişebilecek ve kitlesel biçimde sığınma arayışında olacak kişilere karşı net bir politikası olmayan Cenevre Sözleşmesi'nin eksiklerini tamamladığına ilişkin görüşler de mevcuttur (Fitzpatrick, 2000; Kerber, 1997; Marston, 2003). Mültecilerin temel yaşam haklarını sağlaması ve koruması yönüyle Cenevre Sözleşmesi temel bir mevzuattır (Gibney, 1999), ancak geçici koruma uluslararası düzeyde hukuki bir geçerlilik taşımadığından geçici koruma hizmetinin sağlanmasında ülkeler yasal bir yükümlülük altına girmemektedir. Türkiye, ani gelişen büyük Suriye göçü karşısında geçici koruma ile kendi yasal düzenlemesini oluşturan ve sığınan kişilerin temel hakları konusunda küresel bağlamda en fazla yükümlülüğü üstlenen ülke konumundadır.

Türkiye'ye sığınan Suriyeli kişiler; alanyazın ve medya yayınlarında sığınmacı, mülteci, göçmen, yabancı terimleri ile ifade edilmektedir. Türkiye'deki Suriyelilerin kimlik statülerinin bu terimler ile tanımlanması yanlış olmakla birlikte sığınan kişilerin de uluslararası bağlamda hak arayışlarına sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki Suriyelilere yönelik alanyazındaki terim karmaşıklığının düzeltilmesi için ifade edilen göç terimlerinin ulusal ve uluslararası belgelere dayalı olarak açıklanması gerekmektedir.

2. Göç Terimleri ve Türkiye’deki Suriyeliler

20 Haziran Dünya Mülteci Günü öncesinde BMMYK’nın yayımladığı raporda savaş, şiddetli çatışmalar, insan haklarının çiğnenmesi ve yaşam şartlarının zorluğundan dolayı ülkelerinden kaçan insanların 79.5 milyon olduğu açıklanmıştır (UNHCR, 2019). Türkiye’ye aynı şekilde göç eden Suriyeli sayına bakıldığında 3.723.674 kişinin ülkesini terk ederek yerlerini değiştirdiği görülmektedir (GİGM, 2021). Türkiye’ye sığınan Suriyeli kişiler, gerek alanyazın gerek medyada sığınmacı, göçmen, misafir, mülteci, yabancı terimleri ile ifade edilmektedir.

Şekil 3. Göç terimleri

Göç literatüründe yer alan bu terimlerin her birinin mevzuatlarda kendine özgü belirleyici ilkeleri vardır. Türkiye’deki Suriyelilerin neden geçici koruma kimlik statüsü ile betimlenmesi gerektiği ve diğer göç terimleri, ulusal ve uluslararası belgeler bağlamında şu şekilde açıklanabilir.

2.1. Göçmen

Uluslararası ölçekte, evrensel olarak kabul edilmiş bir göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göç Terimleri Sözlüğünde, göçmen şu biçimde tanımlanmaktadır: Birleşmiş Milletler; sebebi olsun olmasın, gönüllü veya gönülsüz, düzenli veya düzensiz göç yolları ile fark etmeksizin bir yıldan fazla yabancı bir ülkede ikâmet eden bireyi, göçmen olarak tanımlar. Bu tanıma göre, iş amaçlı veya turist statüsüyle bir yıldan daha az süre ile seyahat edenler göçmen terimi ile değerlendirilmemektedir. Ancak, kısa sürelerde seyahat eden mevsimsel tarım işçileri gibi kısa dönemli göçmenlerin bazı türleri bu terimi kapsamaktadır (IOM, 2009).

Muhacirler [göçmenler] 14/06/1934 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan İskân Kanunu’na göre şu biçimde açıklanmaktadır:

MADDE 3 – Türkiye’de yerleşmek maksadile [amacıyla] dışarıdan, münferiden [bireysel] veya müçtemian [kitlese], gelmek isteyen Türk soyundan meskûn [ikâmet eden] veya göçebe fertler ve aşiretler ve Türk kültürüne bağlı meskûn kimseler, işbu kanunun hükümlerine göre Dahiliye Vekilliğinin [İçişleri Bakanlığı’nın] emrile [emriyle] kabul olunurlar. Bunlara [muhacir] denir. Kimlerin ve hangi memleketler halkının Türk kültürüne bağlı sayılacağı İcra Vekilleri Heyeti karar ile belirlenir (Resmî Gazete, 1934).

Bu tanımlamalar değerlendirildiğinde, Türkiye’de geçici koruma talebinde bulunan Suriye uyruklu kişilerden çoğunluğunun Türk kökenli olmadığı bilinmektedir. Göç Terimleri Sözlüğünde ise kişinin göçmen olarak kabul edilebilmesi için gittiği ülkede bir yıldan fazla konaklaması gerektiği ifade edilmektedir. Ancak son yıllarda Türkiye, geçiş ülkesi olarak görülmekte ve başka ülkelere göç etmek isteyenler Türkiye’de kısa süre konaklayarak yeni bir yaşam arayışında olabilmektedir. Kimileri de kısa süre Türkiye’de konaklayarak Suriye’ye gönüllü olarak geri dönebilmektedir. Özetle, İskân Kanunu’na göre Türkiye’deki Suriyelilerin çoğunluğu Türk kökenli olmadıklarından bu kişilerin göçmen olarak tanımlanmayacağı ancak Göç Terimleri Sözlüğü’ne göre de bir yıldan fazla konaklayan tüm Suriyelilerin göçmen olarak tanımlanabileceği anlaşılmaktadır.

2.2. Sığınmacı

Göç Terimleri Sözlüğünde sığınmacı, şu biçimde tanımlanmaktadır:

Sığınmacı, ülkesindeki zulümden veya ciddi zarardan korunmak gayesiyle, başka bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler kapsamında mültecilik statüsüne ilişkin başvurusunun sonucunu bekleyen kişi. Olumsuz bir karar neticesinde sığınmacı kişiler ülkeden ayrılmak zorundadır ve eğer kendilerine ev sahibi ülke tarafından ülkede konaklama izni verilmemişse, bu kişiler kanuna aykırı veya düzensiz bir eylemde bulunan sıradan bir yabancı gibi ülkeden sınır dışı edilebilirler (IOM, 2009). Göç Terimleri Sözlüğü’ndeki sığınmacı tanımı, 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Birleşmiş Milletler Cenevre Sözleşmesi’ndeki tanımı ile birebir örtüşmektedir.

Suriye göçü sonrasında çıkarılan kanun ve yönetmelikte sığınmacı terimine ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliği’ne göre (Madde 16 ve Geçici Madde 1), Türkiye’de geçici koruma ile yaşayan kişilerin bireysel biçimde uluslararası koruma başvurusu yapamayacakları ve yapmış olsalar bile bu başvurularının değerlendirilmeyeceği açıklanmıştır (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014). Türkiye’deki Suriyeli kişilerin mülteci statüsüne başvuramayacaklarından Cenevre Sözleşmesi ve Göç Terimleri Sözlüğü’nde yer alan sığınmacı tanımının da bu kişiler için uygun bir tanım olmadığı görülmektedir.

2.3. Mülteci

Suriye göçü sonrasında çıkarılan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61. Maddesinde Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar sebebiyle, kişinin irki, dini, siyasi düşüncesi veya bir toplum grubuna bağlılığı nedeni ile zulme uğrayacağından korkması nedeni ile ana vatanı dışında başka bir ülkede bulunan ve bulunduğu ülkenin korumasından faydalanamayan yahut korku sebebi ile faydalanmak istemeyen yabancıya veya vatansız kişiye statü belirleme işlemi ardından mülteci statüsünün verileceği belirtilmiştir. Ancak bu beyanda Avrupa'da yaşanan olaylar nedeniyle ibaresi açıkça ifade edilmiştir (YUKK, 2013, s. 20).

Göç Terimleri Sözlüğünde ise mülteci; BMMYK'nın tüzüğündeki kriterlere uyan ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolüne taraf olan bir ülkede olmasına bakılmaksızın veya bu yasal belgeler çerçevesinde ev sahibi ülke tarafından mülteci statüsünde tanınması fark etmeksizin, Birleşmiş Milletler korumasından yararlanmaya hak kazanan kişi olarak tanımlanmaktadır. (IOM, 2009).

Türkiye'deki Suriyeliler Avrupa ülkelerinden gelmemekle birlikte bu kişilerin geçici koruma haklarından faydalandıklarından dolayı uluslararası koruma talebinde bulunamayacakları, ilgili kanun ve yönetmelikte açıkça belirtilmiştir. Bu bağlamda Türkiye'de geçici koruma haklarından yararlanan kişilerin diğer uluslararası koruma haklarına başvuramayacakları gibi mülteci statüsüne başvuramayacakları görülmektedir.

2.4.Şartlı mülteci

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 62. Maddesinde Avrupa ülkeleri dışında yaşanan olaylar nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan yabancıya veya bu tür olaylar sonucu korku sebebiyle ülkesine dönmek istemeyen vatansız kişiye şartlı mülteci statüsü tanınır. Şartlı mültecinin üçüncü ülkeye yerleştirilme sürecine kadar Türkiye'de konaklamasına izin verilir (YUKK, 2013, s. 21).

Şartlı mültecilik statüsü, Avrupa ülkesi dışında yaşanan olaylar nedeniyle tanınmaktadır. Suriye'de Avrupa ülkesi dışında yer almaktadır. Konumu nedeni ile bu statüye yakın olsa da Türkiye'deki Suriyelilerin Suriye devleti ile vatandaşlıklarının devam etmesi ve uluslararası koruma türlerine şahsi başvuru yollarının kapalı olması nedeniyle bu kişiler şartlı mülteci kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu nedenle şartlı mülteci statüsü de Türkiye'deki Suriyeli kişilerin durumlarına uymamaktadır.

2.5.İkincil Koruma

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 63. Maddesine göre; mülteci veya şartlı mülteci statüsüne sahip olamayan ancak ülkesine geri dönmesi durumunda hakkında ölüm cezası verilen, işkenceye veya onur kırıcı eyleme maruz kalacak veya

ülkesindeki çatışmalardan dolayı şahsına yönelik tehditle karşılaşacak olması sebebiyle ülkesinin korumasından yararlanamayan veya yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, ikincil koruma statüsü verilir (YUKK, 2013, s. 21).

Şeriat ile yönetilen bir ülkede, evlilik dışı cinsel ilişkiden dolayı recim cezası verilerek taşla öldürülecek bir kadının kaçarak Türkiye'ye sığınması durumunda ona verilebilecek koruma statüsü ikincil koruma türüne örnek gösterilebilir (Ekşi, 2016, s. 163). Yukarıdaki ibarelerden anlaşılacağı üzere ikincil korumada kişinin ülkesine dönmesi halinde şahsına yönelik ölüm, işkence veya ciddi tehditle karşılaşması durumu bulunmaktadır. Ancak Türkiye'de geçici koruma kapsamındaki kimi Suriyeli kişiler dini bayramlarda Suriye'ye giriş-çıkış yapabilmektedir. Ayrıca Türkiye'de geçici korumadan yararlanan kişilerin de bu tür uluslararası korumadan yararlanmayacağı yönetmelikte belirtilmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014). Böylelikle geçici korumadaki kişilerin ikincil koruma kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır.

2.6.Yabancı ve Vatansız

Uluslararası Göç Örgütü, yabancı kişiyi, "Belirli bir devlet açısından o devletin uyruğunda olmayan kişi," vatansız kişiyi ise "vatandaşlığın getirdiği haklardan; devletin sağladığı diplomatik korumadan, ikâmet edilen devlette doğal olarak kalma hakkından ve seyahat etmesi halinde ülkeye dönüş hakkından mahrum olan kişiler" biçiminde açıklamıştır (IOM, 2009, s. 95). Vatansız kişi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre "hiçbir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı bulunmayan ve yabancı sayılan kişi", yabancı kişi ise "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi" şeklinde tanımlanmıştır (YUKK, 2013, s. 3). Hülâsa Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan kişiler yabancı, hiçbir devlet ile bağı bulunmayan kişiler vatansız olarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde yabancı terimi; Türkiye'de yaşayan vatansızlar, ikincil koruma statüsünden yararlananlar, geçici korumadan yararlananlar, mülteciler, şartlı mülteciler ve göçmenler için kullanılabilir. Türkiye'deki Suriyeliler de Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı olmadığından yabancı olarak nitelendirilebilir. Ancak bu tanımlama yukarıda da belirtildiği üzere Türkiye'de yaşayan ve Türk vatandaşı olmayan her grubu betimleyeceğinden Türkiye'deki Suriyelileri sadece yabancı olarak nitelendirmek yeterli olmayacaktır. Ayrıca Türkiye'deki Suriyeli kişilerin Suriye devleti ile vatandaşlık bağı devam ettiğinden bu kişiler vatansız olarak kabul edilmemekte ve Suriye vatandaşlığının sağladığı yabancılık hakkı ile Türkiye'de yabancı öğrencilere yönelik lise son sınıfta yapılan Yabancı Öğrenci Sınavına da katılabilmektedir.

2.7. Geçici Koruma

Geçici koruma, yaygın şiddet veya çatışma ortamlarından kitlesel olarak kaçıp gelen kişilere öncesinde bireysel statü belirleme işlemine tabi tutulmaksızın devlet

tarafından geçici koruma sağlama konusunda geliştirilen düzenlemedir (IOM, 2009, s. 33). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile birlikte geçici koruma terimi literatürde yerini almış ve bu kanun ile geçici koruma Türk hukukunda düzenlenmiştir. Geçici koruma Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda şu şekilde açıklanmaktadır:

MADDE 91:

1. Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.
2. Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir (YUKK, 2013, s. 17).

Geçici koruma, kitlesel olarak ülke sınırlarına gelen kişilere, devletlerin geri göndermeme yükümlülükleri kapsamında bireysel statü belirleme işlemleri süre kaybetmeden uyguladığı bir çözüm yoludur (GİGM, 2020). Türkiye'ye sığınan Suriyeli kişiler, geçici koruma çerçevesinde değerlendirilmekte ve süresiz olarak Türkiye'de yaşayabilmektedir.

2.7.1. Geçici Koruma Kapsamındaki Kişilerin Türkiye'ye Kabulü

Türkiye, ani gelişen göç karşısında sınıra ulaşan ve koruma talep eden herkese açık kapı politikası ile belge durumuna bakmadan herkesi kabul etmiştir. Geçici koruma sağlanan kişilerin Türkiye'ye kabulü şu şekilde açıklanmaktadır.

MADDE 17:

1. Türkiye'nin kara sınırlarına veya karasularına acil ve geçici koruma bulmak amacıyla gelen yabancıların, Türkiye'ye kabul edilecekleri ve Türkiye'den çıkış yapacakları sınır kapıları ile sınır geçiş yerleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri alınarak Bakanlık tarafından belirlenir. Acil hallerde bu yerlerin belirlenmesine Bakanlık doğrudan karar verir ve ilgili kurumlara bildirir.
2. Sınır kapılarına veya sınır geçiş yerlerine belgesiz veya geçersiz belgeyle geçici koruma amacıyla gelen yabancıların girişlerine valiliklerce izin verilebilir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, s. 6).

Türkiye'ye sığınan geçici koruma kapsamındaki kişilerin kayıt işlemleri Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Yönetmelik'te kayıt işlemlerinin gizlilik esasına dayalı gerçekleştiği, kayıt formu doldurulduğu, belge sunamayan kişinin beyanının esas alındığı, kimlik tanımlanmasına ilişkin biyometrik verilerin alındığı ve bilgilerin elektronik ortamda saklandığı açıklanmıştır. Ayrıca, geçici koruma

kapsamındaki kişilerin Türkiye’de doğan çocuklarının da hızlıca kayıt altına alındığı ve yabancıların doğum, ölüm, evlilik, boşanma bilgilerinin güncellendiği ve bu yabancıların adres kayıt sistemine kaydedildiği belirtilmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, s. 8).

2.7.2. Geçici Koruma Kimlik Belgesi

Geçici koruma kapsamına alınan kişilerin bağlı oldukları İl Göç İdaresi Müdürlüğünde kayıt işlemleri yapıldıktan sonra bu kişilere geçici koruma kimlik belgesi düzenlenmektedir. İlk zamanlar 98 numarası ile başlayan geçici koruma kimlik belgeleri düzenlenmiş ancak bu kimlik kartının kamusal hizmete erişiminde sorun yaşanmasının ardından eski kimlik kartları 99 ile başlayan yeni geçici koruma kimlik belgeleri ile değiştirilmiştir.

Eski GK kimlik kartı (yenilenmesi gerekiyor) Yeni GK kimlik kartı

Görsel 1. Geçici Koruma Kimlik Belgesi (UNHCR, 2020a)

Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli kişiler, kamu ile ilgili tüm işlemlerini geçici koruma kimlik belgeleri ile yürütmektedir. Yönetmelikte geçici koruma kimlik belgesinin yıpranması ya da kaybedilmesi durumunda belge sahibinden açıklama isteneceği, yıpranması durumunda belgenin yenisinin düzenleneceği, geçici koruma durumunun sona ermesinde belgenin geçerli olmayacağı ve yabancidan geri alınacağı belirtilmektedir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, s. 8).

2.7.3. Geçici Koruma Kapsamına Alınmayacak Yabancılar

Geçici Koruma Yönetmeliği’nde koruma kapsamına alınmayacak kişiler de açıklanmıştır. Türkiye dışında hangi sebeple olursa olsun zalimce eylemler yaptığını düşündürecek nedenleri bulunanlar, ülkesinde silahlı çatışmaya katılmış olduğu halde

bu faaliyetlerini kalıcı olarak sonlandırmayanlar, terör eylemlerinde bulunduğu veya planladığı ya da bu eylemlere iştirak ettiği tespit edilenler ve ciddi bir suçtan mahkûm olarak topluma karşı tehdit oluşturabileceği değerlendirilenler ile milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehlike oluşturduğu değerlendirilenler geçici korumadan yararlanmayacaklardır. Türkiye’de işlenmesi hâlinde hapis cezası verilmesini gerektiren suç veya suçları daha önce işleyen ve bu suçun cezasını çekmemek için menşe veya ikâmet ülkesini terk edenler ve uluslararası mahkemelerce hakkında insanlık suçu işlediğine dair karar verilmiş kişiler de geçici koruma kapsamına alınmayacaklardır. Yönetmelik’te bu kişiler geçici korumadan yararlandıktan sonra bu hallerinin ortaya çıkması halinde geçici korumasının iptal edileceği açıkça belirtilmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, s. 3).

Geçici korunanların kendi istekleriyle belirli koşullarda geçici korumaları bireysel olarak sona ermekte veya iptali gerçekleşmektedir. Geçici koruma belgesine sahip kişinin Türkiye’den ayrılması, bu kişinin üçüncü bir ülke korumasından yararlanması, insani neden veya yeniden yerleştirme çerçevesinde üçüncü bir ülkeye kabulü durumunda kişilerin geçici korumaları sona erer. Ayrıca geçici korumadaki kişinin ölmesi veya üçüncü bir ülkeye çıkış yapması durumunda geçici koruma kapsamı bireysel olarak sona ermektedir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, s. 5). Geçici koruma kapsamındaki kişiler, istemedikleri müddetçe Suriye’ye geri gönderilmemektedir (UNHCR, 2020b). Özetle, geçici koruma kapsamındaki kişilerin ülkelerinde güven ortamı oluşmadığı sürece bu kişilerin sadece kendilerinin istemeleri durumunda ülkelerine dönebileceği anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca birçok göçe ev sahipliği yapmıştır. Türkiye tarihinde ilk defa 2011 yılından sonra yoğun yabancı uyruklu bir göç ile karşı karşıya kalmış ve göç edenlerin temel yaşam haklarını koruyabilmek amacıyla yasal düzenlemelere gitmiştir. 2013 yılında çıkarılan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile 2014 yılında çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği, Türkiye’deki Suriyelilerin eğitim, sağlık ve diğer temel yaşam haklarına erişebilmesinde önemli yasal düzenlemelerdir. Yapılan bu düzenlemeler ile geçici koruma kapsamındaki kişiler, ara verdikleri eğitim hayatlarına devam edebilmiş, sığındıkları ülkede sağlık hizmetlerine kolayca erişebilmiş ve çalışma izni çıkararak çalışma haklarına sahip olabilmişlerdir. Türkiye’deki Suriyeli kişiler, geçici korumadan yararlanarak temel yaşam haklarına neredeyse Türk vatandaşları gibi erişebilmişlerdir. Ancak Suriye’de savaşın uzaması ve 2011 yılından itibaren halen bir çözüme varılamaması, geçici kalıcılık durumunun kalıcı geçiciliğe dönüşmesine de sebebiyet vermiştir.

Araştırma, Suriye’den kitlesel olarak başlayan göç sonucunda ülkesini terk eden milyonlarca Suriyelinin kimlik tanımlanmasına yönelik belirsizlikleri, ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatlar bağlamında açıklamıştır. Türkiye’deki Suriyelilerin statüleri şu

biçimde özetlenebilir: İskân Kanunu'na göre Türk soyundan gelenler, IOM'un Göç Terimleri Sözlüğü'ne göre ise bir yıldan fazla konaklayan kişiler, göçmen olarak tanımlanmaktadır. Ancak Türkiye'deki Suriyelilerin tamamı, bu kapsama girmemektedir. Türkiye'deki Suriyelilerin büyük çoğunluğu, Türk soyundan olmamakla birlikte sığınanlar arasında Türkiye'de bir yıldan az sürede konaklayanlar da mevcuttur. Türkiye'de geçici korumadan yararlanan Suriyeliler, Avrupa ülkelerinden gelmediklerinden dolayı mülteci olarak kabul edilmemektedir. Türkiye'deki Suriyelilerin sığınmacı kabul edilebilmeleri için Göç Terimleri Sözlüğü'ne göre mültecilik statüsüne başvurmuş ve bu başvurusunun sonucunu beklemeleri gerekmektedir. Yönetmelik, geçici koruma sürecinde bu kişilerin şahsi olarak uluslararası koruma başvurularını gerçekleştiremeyeceklerini belirtmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014). Şartlı mülteci statüsüne başvuru için kişinin bireysel başvuru yapması ve üçüncü ülkeye yerleştirilme durumu gerekli iken ikincil korumada da can güvenliği sebebi ile süresiz başvuruda bulunması gerekmektedir. Türkiye'ye sığınan Suriyeli kişilerin kitlesel halde göç ettikleri ve süresi belirli olmayan bir biçimde koruma kapsamında oldukları bilinmektedir. Bu bağlamda bu kişilerin şartlı mülteci ve ikincil koruma hakkından yararlanamayacağı açıktır. Türkiye'deki Suriyeli kişiler, kendi devletleri ile vatandaşlık bağlarını sürdürdüklerinden bu kişiler vatansız olarak da değerlendirilmemektedir. Kimi Suriyeli kişiler, Suriye vatandaşlığı hakkını kullanarak dini bayramlarda ülkelere giriş-çıkış yapabilmekte ve Türkiye'de 12. sınıfta yapılan Yabancı Öğrenci Sınavına katılabilmektedir. Bu durum, Suriyeli kişilerin Türkiye'de yabancılara yönelik tanınan haklardan yararlandığını göstermektedir. Ayrıca yabancı tanımı, Suriye dışında Türkiye Cumhuriyeti ile bağı olmayan mülteci, şartlı mülteci ve vatansız gibi birçok grubu kapsayacağından diğer statü grupları da yabancı statüsündeki tanıma dâhil olacaklardır.

Geçici koruma terimi; Suriyelilerin ülkelerindeki savaş sebebi ile Türkiye'ye ani ve kitlesel göçü sonrasında ortaya çıkmış ve literatüre dâhil olmuştur. Türkiye'deki Suriyeliler, ülkelerindeki çatışma ve yaygın şiddet ortamından kaçarak koruma talebi ile kitlesel biçimde Türkiye'ye sığınmış kişilerdir. Bu nedenle Türkiye'deki Suriyelileri, "Geçici Koruma Kapsamındaki Suriye Uyruklu Kişiler" veya "Geçici Koruma Kapsamındaki Kişiler" biçiminde tanımlanması ve literatürde de bu tanımla betimlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bilindiği üzere, 2021 yılında Afganistan'da yaşanan olaylar sonucunda Türkiye'ye yasal olmayan yollarla kimi Afganistan uyruklu kişilerin göç ettiği ve Türkiye'nin yeni bir göç dalgası ile karşı karşıya kalabileceği medyada gündem konusu olmaktadır. Özetle, Türkiye'nin göç sahasındaki konumunun değişerek artık göç alan bir ülke haline geldiği söylenebilir. Bu durum, Türkiye'nin göç yönetimi konusunda uzun vadeli politikalara sahip olmasını ve göç alanında doğabilecek yeni krizlere yönelik risk tedbirlerini oluşturmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'ye göç eden yabancı uyruklu nüfus hakkındaki belirsizliklerinin tanımlanması için göç eden nüfusları betimlemeye yönelik çalışmalarının artırılması ve

alanyazında kimlik statülerine uygun tanımlamalar ile göç nüfusunun betimlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- AlJazeera, (2017). The Boy who started the Syrian War Erişim adresi: [https://#AlJazeeraEnglish#AJDocumentariesThe Boy who started the Syrian War Featured Documentary](https://#AlJazeeraEnglish#AJDocumentariesThe%20Boy%20who%20started%20the%20Syrian%20War%20Featured%20Documentary)
<https://www.youtube.com/watch?v=njKuK3tw8PQ>.
- Ekşi, N. (2016). *Yabancılar ve uluslararası koruma hukuku, 4. Baskı*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Fitzpatrick, J. (2000). Temporary protection of refugees: Elements of a formalized regime. *American Journal of International Law*, 94(2), 279-306.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2020). Geçici koruma. Erişim adresi: <https://www.goc.gov.tr/genel-bilgi45>.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (29.05.2021). *Geçici koruma, istatistikler*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Gibney, M. J. (1999). Between control and humanitarianism: Temporary protection in contemporary Europe. *Georgetown Immigration Law Journal*, 14 (2), 689-696.
- IOM. (2009). *Göç terimleri sözlüğü*. Cenevre: IOM
- Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Onuncu kalkınma planı 2014-2018 Göç Özel İhtisas Komisyonu Raporu*,. Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (17.baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, İ. ve Yılmaz Eren, E. (2015). *Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Durumu*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Kerber, K. (1997). Temporary Protection: An Assessment of the harmonisation policies of European Union member states. *International Journal of Refugee Law*, 9 (3), 453-471.
- Marston, G. (2003). *Temporary Protection, Permanent Uncertainty: The Experience of Refugees Living on Temporary Protection Visas*. Melbourne. Centre for Applied Social Research, RMIT University.
- T.C Resmî Gazete. (14 Haziran 1934). *İskân Kanunu sayı 2733*. Ankara: TBMM Basımevi.
- T.C. Resmî Gazete. (30 Kasım 1994). *Türkiye'ye iltica eden veya başka bir ülkeye iltica etmek üzere Türkiye'den ikâmet izni talep eden eden münferit yabancılar ile topluca sığınma amacıyla sınırlarımıza gelen yabancılar ve olabilecek nüfus hareketlerine uygulanacak yönetmelik*. Ankara: Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü.
- T.C. Resmî Gazete. (2013). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu*. Ankara.
- T.C. Resmî Gazete. (2014). *Geçici koruma yönetmeliği*. Ankara.
- T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu. (2018). *Türkiye'deki Suriyeliler özel rapor*. Aralık. Ankara.
- UNHCR. (2011). *Gerçekler ve rakamlar, Ocak 2011, Sayı 03*. Ankara: UNHCR.
- UNHCR. (2018). *Global trends. Forced displacement in 2018*. UNHCR
- UNHCR. (2019). *Forced displaced in 2020*. Erişim adresi: <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/globaltrends2019/>
- UNHCR (2020a) Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyelilerin bilgilerinin güncellenmesi. Erişim adresi: <https://help.unhcr.org/turkey/tr/information-for-syrians/verification-of-syrian-nationals-under-temporary-protection>.

UNHCR (2020b). Türkiye’de geçici koruma. Erişim adresi: <https://help.unhcr.org/turkey/tr/information-for-syrians/temporary-protection-in-turkey/>.

Topal, A. H. (2015). Geçici Koruma Yönetmeliği ve Türkiye’deki Suriyelilerin Hukuki Statüsü. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 5-22

Yıldırım, A., ve Şimşek. H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Who Am I? Migrant, Asylum Seeker, Refugee, Foreigner, Stateless and Temporary Protection: Syrians in Turkey

The report of the United Nations High Commissioner for Refugees, published before World Refugee Day on June 20, shows the painful picture. According to the report, the number of people fleeing wars, human rights violations, conflicts, civil unrest and harsh living conditions in their countries has reached 79.5 million worldwide (UNHCR, 2019). After the civil war that began in 2011 in Syria, the movement of forced and mass migration to neighboring Turkey began and the migratory population increased rapidly. Considering the number of Syrians migrating to Turkey, it is seen that 3,723,674 people left their country and changed their places. Syrians who have taken refuge in Turkey are depicted in the media and literature in the form of terms such as migrants, asylum seekers, refugees and foreigners. However, the legal status of these terms is different from each other. This research was carried out in order to describe the legal arrangements made after the Syrian migration, the identification of Syrians in Turkey as identity status and to contribute to the terminology of migration by preventing the confusion of terms in the formation of the migration literature. For this reason, the legal regulations in Turkey carried out were explained in the research and the terms of migration were defined with national and international documents in terms of identity status.

Research data were collected from qualitative research techniques through document review and analyzed by the method of description analysis. This study was carried out in order to describe the identity status of Syrians living in Turkey, to prevent term confusion in the migration literature and to contribute to the field terminology. Therefore, the research is a qualitative research based on the analysis of national and international legislation and institutional documents in the field of migration.

The study explained the uncertainties for identifying millions of Syrians who have left their country as a result of mass migration from Syria in the context of relevant national and international legislation. The status of Syrians in Turkey can be summarized as follows: According to the settlement law, Turkish descendants; people who have stayed for more than a year according to the IOM’s Dictionary of Migration Terms are defined as migrants. However, Syrians in Turkey are not included in this scope. Although the vast majority of Syrians in Turkey are not of Turkish ancestry, there are also those who have stayed in Turkey for less than a year. Syrians in Turkey are not legally accepted as refugees because they do not come from European countries. In order to become an asylum seeker, they must be the person who has

applied for asylum according to the IOM definition and is waiting for the result of the application. According to the regulation, it is clearly stated that applications for international protection will not be processed individually during the period in which temporary protection is applied (Temporary Protection Regulation, 2014). International types of protection include conditional refugee until resettlement in the third country by individual application and secondary protection for indefinite applications. However, since the migration from Syria is mass and the length of stay is uncertain, neither of these definitions fits the Syrians. Syrians in Turkey are not considered stateless due to their continued citizenship ties with the Syrian state. Some Syrians can enter and leave their countries during religious holidays and Syrian students in the senior year of high school can apply for the Foreign Student Exam for foreign nationals in Turkey by taking advantage of their Syrian citizenship rights. This situation shows that Syrians enjoy the rights granted to foreigners in Turkey. In addition, other status groups will be included in the recognition of foreign status, as the definition of foreigners covers many groups other than Syria, such as refugees, conditional refugees and stateless people who have no ties to the Republic of Turkey.

The prolonged war in Syria and the lack of a solution since 2011 have led to the temporary permanence situation becoming permanent impermanence. The scope of temporary protection emerged as legal status as a result of the mass migration of Syrians and took its place in the field. Syrians in Turkey are people who have taken refuge in Turkey with the demand for protection by fleeing the conflict and widespread violence in their countries. In this context, it is thought that it would be the most appropriate definition to identify Syrians in Turkey with the expression "Syrian Nationals under Temporary Protection" or "Persons under Temporary Protection". As it is known, as a result of the events in Afghanistan in 2021, some people of Afghanistan nationality immigrated to Turkey illegally and that Turkey may face a new wave of immigration is a topic of agenda in the media. This situation requires Turkey to have long-term policies on migration management and to create risk measures for new crises in the field of migration. This research also shows that Turkey has moved from being an emmigrating country to a country that is now receiving migration. In this context, it is proposed to increase the field writing studies to describe the migrating populations in order to define their identity uncertainties about the foreign national population migrating to Turkey and to describe the migration population with definitions appropriate to their identity status.

Keywords: Migration terms, Temporary protection, Syrians in Turkey